

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO**

Україніка у фонді Національного педагогічного музею та бібліотеки імені Я. А. Коменського

Mgr. Dagmar Petišková, Ph.D.

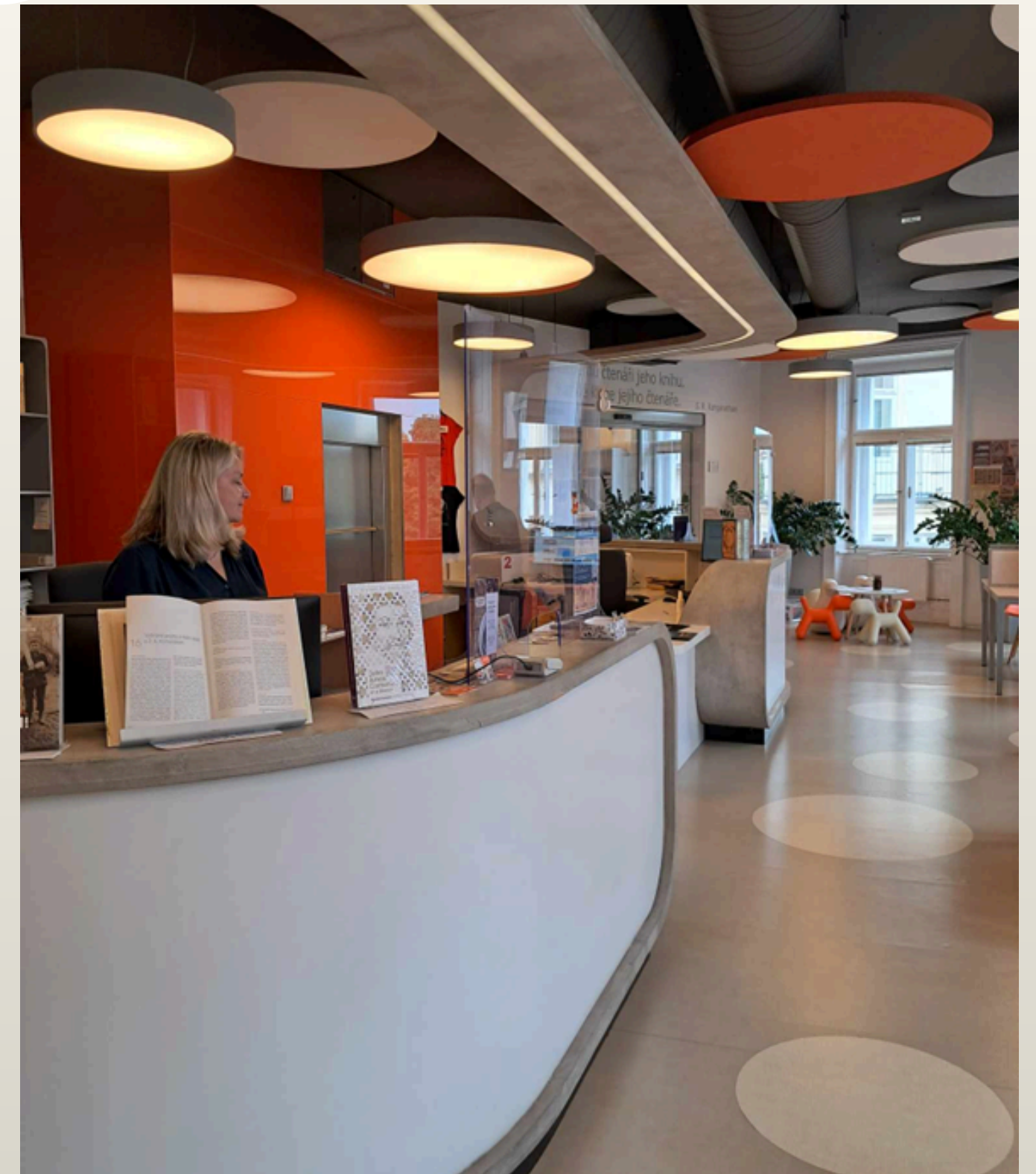
Київ, 12 травня 2026 р.

**XI ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
З ІСТОРІЇ ОСВІТИ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
«Українська педагогічна діаспоріана:
портрети, джерела, дослідження»**

Національний педагогічний музей і бібліотека Я. А. Коменського (НПМБ)

НПМБ утворено 2011 року, внаслідок з'єднання двох раніше окремих інституцій – Педагогічного музею імені Я. А. Коменського, заснованого 1892 року, та Педагогічної бібліотеки імені Я. А. Коменського, заснованої 1919 року, що первісно була частиною Чехословацького педагогічного інституту Я. А. Коменського. Відтоді новостворена установа формує два самостійні фонди – музею та бібліотеки.

Читальний зал
Педагогічної бібліотеки

Збірка україніки в Педагогічній бібліотеці ім. Я. А. Коменського

- підручники для початкових (народних) шкіл Габсбурзької монархії (1884–1918)
- підручники та педагогічна фахова література для початкових і середніх шкіл Підкарпатської Русі (1920–1938)

• література, призначена для українських освітніх інституцій, що діяли на території Чехословаччині від початку 1920-х років до завершення Другої світової війни (1920–1945)

- підручники для початкових і середніх шкіл з українською мовою навчання в Чехословаччині (1945–1989)

• інша україніка – на даний час переважно дари

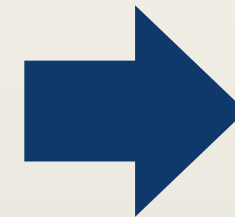
Відділ бібліографії Педагогічної бібліотеки
завершує
два бібліографічні покажчики історичних підручників–українік

1) бібліографічний покажчик букварів для західноукраїнських (галицьких) шкіл з українською мовою навчання з 1884–1907 років, виданих у Відні та Львові

2) бібліографічний покажчик підручників Підкарпатської Русі для початкових і середніх шкіл та фахову літературу для вчителів підкарпатського регіону (1919–1938 роки)

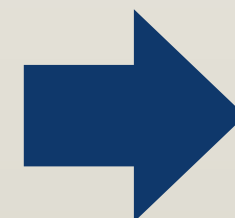
**історичні педагогічні україніки були заново
каталогізовані відповідно до сучасних правил
каталогізації**

записи пов'язані гіпертекстовим
посиланням на каталог Педагогічної
бібліотеки Я. А. Коменського

<https://katalog.npmk.gov.cz/>

додано посилання на повний текст в
Цифровій бібліотеці «Kramerius»

<https://kramerius.npmk.cz>
<http://www.digitalniknihovna.cz>

Букварь

Нешпоръ

для

шкѣлъ народныхъ

составилъ

Емиліянъ А. Поповичъ.

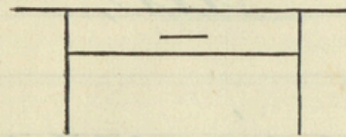
Стоитъ оправный 30 крейцарѣвъ.

ВЪДЕНЬ, 1884.

Накладомъ ц. к. дирекціи школьныхъ книжокъ.

malomsky

I. ОѢДѢЛЬ.

HO-MI,

HO-MI,

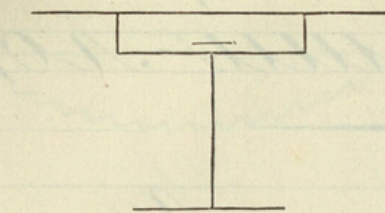
O-HII, HO-LII, HO-

HI, O-HO, O-LO,

HO-LO-HII, HII

O-HO, HII O-HII.

**H, O, Г, И, НО-ГИ,
О-НІ, ГО-НІ, О-НО, НО, О-ГО, НИ
О-НО, НИ О-НІ.**

HO-LII,

II,

HI HO-LII, HO-

HI HI-HO, HO-

HI HO-LII, HI,

HO-HII, O-HII.

**а, НО-Гá,
ші-на нá-ша, нá-ши нó-ши, ГО-
ні, на нó-ши, на нó-ги, О-нá,
на нá-ши нó-ши.**

Bukvar' dlja škôl narodnŷch / sostavyl Emyl'ijan A. Popovyč. — Věden' : nakladom c.k. Dyrekciy škôl'nŷch knyžok, 1884. — 121 stran : ilustrace ; 21 cm
Букварь для шкѣлъ народныхъ / составилъ Емиліянъ А. Поповичъ. — Вѣдень : накладомъ ц.к. Дирекціи школьныхъ книжокъ, 1884
První oddíl seznamuje s frekventovanou slovní zásobou, přičemž se žáci od prvních stránek seznamují s psacím a tiskacím písmem. V druhém oddílu jsou představeny krátké ucelené texty. Třetí oddíl tvoří delší texty reflektující různé životní situace (složení lidského těla, zdravotvěda, stravování, rodina, škola, církev, dětské modlitby); uvedena je rakouská národní hymna v ukrajinštině. Čtvrtý oddíl tvoří výhradně náboženské texty v církevněslovanském jazyce; uvádí se nejprve přehled církevněslovanských grafémů s příklady jejich použití v jednotlivých slovech, dále pak seznam nejčastějších zkratků užívaných v náboženských textech a nakonec několik každodenních modliteb pro žáky včetně modlitby před začátkem školního vyučování a po skončení vyučování.

ОДОБР. МИН. ШК. И НАРОДОПРОСВ. Ч. 57507-1919 ИЗДАНИЕ ПЕРВОЕ.

БУКВАРЬ

ДЛЯ НАРОДНЫХЪ ШКОЛЪ
ЕПАРХІИ ПРЯШЕВСКОЙ

□□□

СОСТАВИЛЪ
ЮАННЪ Ѡ. КИЗАКЪ
ПРОФЕССОРЪ ПѢВЦОУЧИТЕЛЬСКОЙ ШКОЛЫ

ОДОБРЕНЪ ЕПАРХІАЛЬНЫМЪ ПРАВИТЕЛЬСТВОМЪ
ПРЯШЕВСКИМЪ Ч. 1281-1919.

Прага-Пряшевъ

Издание Чехословацкой графической Унии,
акц. общ.

1921

227

17

а

а

а

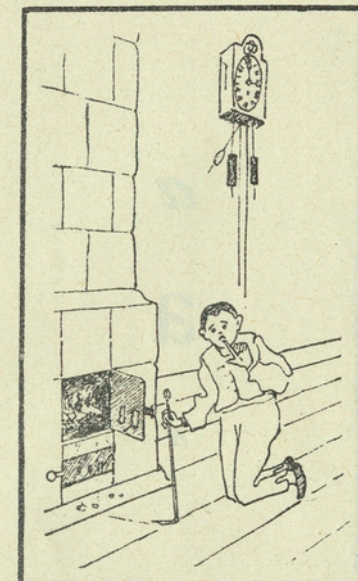
о

о

о о w

1*

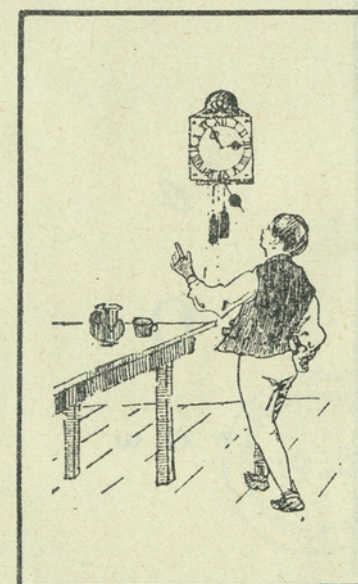
4

и и

и и

и и

т Т т

т, то, то

та-та

т, то, о то
та-та, ти-ти

т, то, w то, та-та
ти-ти, ит-ти

Bukvar' dlja narodnych skol eparchii prjaševskoj / sostavyl Ioann Th. Kyzak. — Praha ; Prjašev : yzdanie Čechoslovackoj hrafyčeskoj Unii, акц. общ., 1921.
— 86 stran : ilustrace ; 21 cm

Букварь для народных школ епархии пряшевской / составилъ Иоаннъ Ѡ. Кизакъ. — Прага ; Пряшевъ : издание Чехословацкой графической Унии,
акц. общ., 1921

Učebnice se skládá z části slabikářové a čítankové. Slabikář vysvětluje písmo tiskací i psací, přičemž grafémy rusínské azbuky uvádí souběžně s jejich církevněslovanskou variantou. Obsahuje ilustrace vztahující se k probíranému písmenu a slovu. V čítance převažují texty náboženské povahy, obsahuje však i články týkající se každodenního života a stručně je zde vysvětlena i terminologie základních početních operací. Uvedena je první sloka všeslovanské hymny v ukrajinštině. Poslední strany učebnice obsahují církevněslovanské modlitby.

II 36889V1
ABA012

<https://katalog.npmk.gov.cz/records/f58c04be-d8ff-4839-86e9-1f5c1f7b05bb>
<https://kramerius.npmk.cz/uuid/uuid:70350983-8d19-4b65-bca0-0852cb410018>

АЗБУКА

ДЛЯ І. ПОСТ. РОЧНИКУ
ПÔДКАРПАТО-РУСЬКИХ НАРОДНЫХ
ШКОЛ

ЗЛОЖИВ А. ВОЛОШИН

ЧЕХОСЛОВАЦЬКА ГРАФІЦЬКА УНІЯ

АЗБУКА

ДЛЯ І. ПОСТ. Р. ПÔДКАРПАТО-РУСЬКИХ
НАРОДНЫХ ШКОЛ

ЗЛОЖИВ:

АВГУСТИН ВОЛОШИН,
ДИРЕКТОР УЧИТЕЛЬСЬКОЇ СЕМИНАРІЇ
В УЖГОРОДѢ

ВÔСЬМЕ ПЕРЕРОБЛЕНЕ ВИДАНЯ

Одобрено розпорядком министерства шкôлицтва і народної
освѣты з дня 18. фебр. 1935, ч. 14537/35 — I/1 як учебник для народної
школы з пôдкарпаторуським выкладовым языком.

Цѣна в перепл. Кч 6.—

ПРАГА-ПРЯШЕВ
ЧЕХОСЛОВАЦЬКА ГРАФІЦЬКА УНІЯ
1937

o

O

o

o o o o o o o o o o

a

A

aaa

a a a a a a o o o o

3

Azbuka dlja I. post. r. pôdkarpato-rus'kych narodnÿch škôl / zloÿyv: Avgustyn Vološyn. — Vôs'me pereroblene vÿdanja. — Praha ; Prjašev :
Čechoslovac'ka hrafc'ka unija (Praha-Prjašev), 1937. — 75 stran : ilustrace ; 21 cm

Азбука для І. пост. р. пôдкарпато-руських народных школ зложив Августин Волошин. — Вôсьме перероблене видання. — Прага ;
Пряшев : Чехословацька графіцька унія, 1937

V první, slabikářové části se žáci seznamují s jednotlivými písmeny psacího a tiskacího písma; připojeny jsou krátké texty vztahující se k probíranému písmenu. Následuje část čítanková s delšími texty (pohádky, povídky, hádanky, příběhy a rady týkající se každodenního života).

II 8305V1
ABA012

<https://katalog.npmk.gov.cz/records/e8a3560f-3aa5-4b69-ac6c-cc32ab1ae191>
<https://kramerius.npmk.gov.cz/uuid/uuid:0182fe1b-c08b-4b65-a889-bf45eaea3458>

ДРУГА ЧИТАНКА

для 2. шкôльного року руських
народных шкôл.

Упорядковали:

А. Маркуш и Ю. Ревай.

I. Осѣнь.

1. Минуло лѣто.

Ой, вже лѣто минуло,
Зимным вѣтром подуло,
Вже я досить пас волю,
Теперь пѣйду до школы.

Купѣть, мамко, книжочку
И новую табличку,
Ще й писальце в skleпаря,
Щоб спѣзнали школяря.

А за тое я, мати,
Научуся писати.
И нянькови зажену
Письмо мое в чужину.

* 1 Ч. м. 752-II.

3

2. Василь иде до школы.

Василь, невеличкий гуцулик, був дуже радий. Няньо сказали: — Днесъ пѣйдемо, Василю, до школы!

Мама дала Василеви чисту вышивану сорочку. Натяг бѣлу сорочку и взяв нову крисаню. — Ще рано було, як он налагодився до школы.

Хата их була у зворѣ. Выйшли з няньком из хаты и почали пускаться в долину до рѣчки.

Ишли стежкой через зеленый лѣс. Перелетѣв им дорогу дятель. Он вызбирал поживу на вѣльсѣ и хотѣв сѣсти на березу. Побачив Василя и привитав його голосным торохтанем. Василь чув выразно, як дятель питав його: — Куды йдеш, Василю? — Иду знов до школы, — одповѣв Василь.

Пѣшли дале. Василь побачив высоко на ялици бѣлку. Дивилася на него стрѣвожеными очима. Хотѣла вже розгойдатися и скочити на сусѣдну ялицю, з дерева на дерево та в густый лѣс.

4

Druha čytanka dlja 2. škôl'noho roku rus'kych narodných škôl / uporjadkovaly: A. Markuš y Ju. Revaj. — V Pražě : nakladom Deržavneho vŷdavnyctva, 1930. — 118 stran : ilustrace ; 22 cm

Друга читанка для 2. шкôльного року руських народных шкôл / упорядковали А. Маркуш и Ю. Ревай. — В Празь : накладом Державного видавництва, 1930

Накладом Державного видавництва
в Празь.

Čítanku tvojí výběr z poezie a prózy uzpůsobený pro děti mladšího školního věku a ročleněný podle ročních období. Kromě folklorních textů a textů domácích (ukrajinských, rusínských) autorů jsou v čítance zastoupeny i překlady z jiných jazyků včetně češtiny (texty B. Němcové, J. Kožíška, F. Bartoše).

Ч. м. 752-II.

Цѣна Кѣ 8.—.

<https://katalog.npmk.gov.cz/records/ddc67a9d-7d62-455d-991d-dd78d8b9f4d5>
<https://kramerius.npmk.cz/uuid/uuid:352f4b75-8995-47b8-bb3f-d18cbe287b7a>

II 8333/2V1
ABA012

Иван Козак и Иван Рочек:

Друга рахункова книжка

для

другого и третьего школьного рока
народных школ.

Учебный материал для другого школьного рока.

Цифры:

Показно пишуться цифры так:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0

Напишть числа од одного до двадцатьох и изобра-
зуйте их точками!

Напишть числа (без точек) од 1 до 10, од 10 до 1!

Знаки грошей.

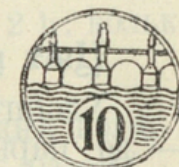
1 гелер
1 h

1 двогелеровка
1 ²h

1 пять-
гелеровка
1 ⁵h

1 десяти-
гелеровка
1 ¹⁰h

1 двадцати-
гелеровка
1 ²⁰h

1 пятидесяти-
гелеровка
1 ⁵⁰h

10 ¹⁰h = 1 корона (1 Кч), 5 ²⁰h = 1 Кч, 2 ⁵⁰h = 1 Кч.

8. 5 + 1 + 3	1 + 6 + 1	2 + 4 + 2	2 + 5 + 3
4 + 4 + 2	4 + 1 + 4	3 + 2 + 2	3 + 4 + 3
3 + 4 + 2	4 + 2 + 4	1 + 2 + 3	2 + 2 + 5
1 + 3 + 5	1 + 7 + 1	2 + 6 + 2	4 + 3 + 2
2 + 5 + 2	2 + 3 + 5	4 + 4 + 1	3 + 3 + 3

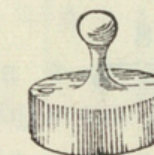
9. В лѣсѣ за селом поселилося 5 циганѡв а до вечера
пришли за ними ще 3 а пѡзднѣйше ще 2; кѡлько
циганѡв ночовало в лѣсѣ?

Загадка. Батько має 7 синѡв а каждый з них має одно
лице бѣле а друге чорне; що то есть?

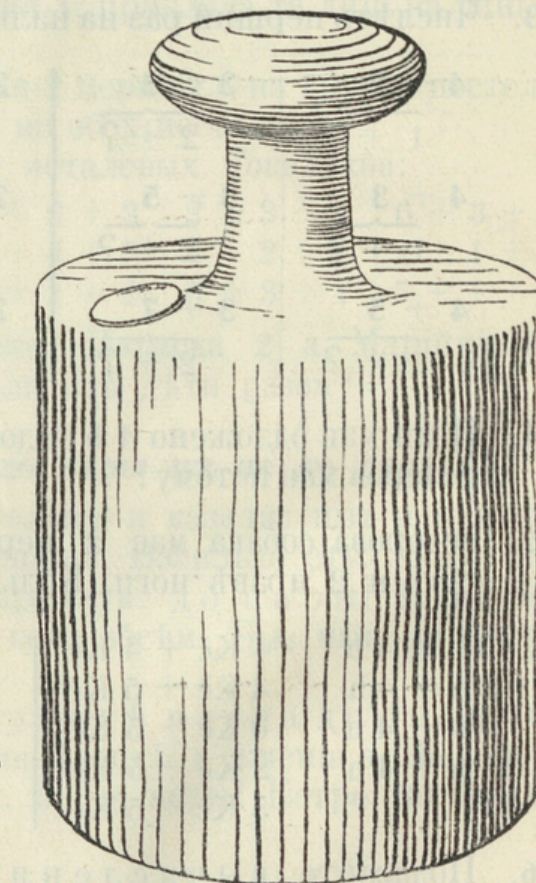
Означованя ваги
(тягара).

1 грам
1 g

1 декаграм
1 dkg
1 dkg = 10 g

1 килограм = kg

Що важимо грамами?
килограммами?
декаграммами?

Оцѣнюйте вагу деяких рѣчей (книжки, ключа, ста-
кана, склянки, воды, циглы . . .) и пересвѣдчться важенем,
о том, на кѡлько ошиблися!

Що тяжше: килограм желѣза ци килограм пѣрья?

Druha rachunkova knyzka dlja druhoho i tret'oho skol'noho roka narodnych skol / napysaly: Yvan Kozak i Yvan Rocek ; maljunky maljuvav A. Kratkyj. — V Praze :
nakladom Derzavnoho vydavnyctva, 1925. — 168 stran : ilustrace, tabulky ; 22 cm

Друга рахункова книжка для другого и третьего школьного рока народных школ / написали Иван Козак и Иван Рочек ; малюнки малював А. Краткий. —
В Празь : накладом Державного видавництва, 1925

Početnice pro 2. a 3. ročník základních škol předkládá a procvičuje učivo aritmetiky, nabízí slovní úlohy na rozličná témata, která doprovází ilustracemi, i několik hádanek.

Накладом Державного видавництва
в Празь.

<https://kramerius.npmk.cz/uuid/uuid:643decc2-7162-4d17-b417-1302f9c539e1>
<https://katalog.npmk.gov.cz/records/4c3c20c7-9785-4f66-b359-5706bf946bf9>

II 11887/2V1
ABA012

ГРАМАТИКА РУСЬКОГО ЯЗЫКА

для

шкôл середних и горожанських

Написав

Д-р Иван Панькевич

Третье перероблене и доповнене виданя

Накладом Державного видавництва в Празь

Ч. м. 760

Цьна Кс 11.—

ГРАМАТИКА русского языка

для шкôл середних и горожанських.

Написав

Д-р Иван Панькевич.

Третье перероблене и доповнене виданя.

Одобрено розпорядком министерства шкôльництва и народноѣ освѣты в дня 22. октября 1935, ч. 156.507/34-II/1 як помôчна книга для середних и горожанських шкôл в учебным языком пôдкарпаторуським.

Цьна Кс 11.—

Накладом Державного Выдавництва в Празь.

1936.

Hramatyka rus'koho jazyka dlja mladšych kljas škôl serednych y horožans'kych / napysav Yvan Pan'kevyč. — Praha ; Bratislava : Deržavne vydavnyctvo, 1922. — 108 stran ; 24 cm

Грамматика русского языка для младших классов школ средних и горожанских / написал Иван Панькевич. — Прага ; Братислава : накладом Державного видавництва, 1922

V úvodu vysvětluje autor svůj přístup ke gramatice jazyka obyvatel Podkarpatské Rusi, přičemž tento jazyk označuje jako „ruský“, či „maloruský“ (ukrajinský). Uvádí dialekty, které mu posloužily jako základ k vypracování dané mluvnice, jež je svou podstatou gramatikou ukrajinštiny, i gramatická díla, o něž se opíral. Obsahově je publikace rozdělena na část fonetickou, morfológickou a syntaktickou. V některých případech je uveden za gramatickým výrazem v ukrajinštině (rusínštině) výraz ruský.

II 8282V1

ABA012

<https://ndk.cz/uuid/uuid:8c439a51-2f71-49d6-87f8-f373b8038ac2>

<https://katalog.npmk.gov.cz/records/528af402-2958-4766-90f5-a1514b9bca14>

Пѣсни Подкарпатскихъ Русиновъ

Часть I.

Составивъ:

Дръ. Степанъ Андреевичъ Фенцикъ.

Цѣна 4:20 Кч.
(Съ придавкою).

1. Гимнъ Подкарпатскихъ Русиновъ.

Отрывисто. Духновичъ*)

Под-кар-пат-скі - и Ру - си - ны о-ставь-те глу-бо-кій сонъ
На-род-ный го-лосъ зо-ветъ васъ, не за-будь-те о сво-ихъ.
Нашъ на-родъ лю - би - мый да жи-ветъ сво-бод-ный,
отъ не-го да от-да-лит-ся не-прі - я - те-лей бу-ря,
да по-сѣтитъ справедливость ужъ и рус-ско-е пле-мя.
Же-ла - ні - е русскихъ вотъ: „Русскій да жи-ветъ на-родъ!“
Про-симъ Бо - га Выш-ня - го, да под-дер-жить русска - го
и дасть вѣ - ка луч - ша - го.

*) Где поданный авторъ, слова текстъ пѣсни оставленный вѣрно.

29. Учитесь, братья мои...

Живо. Т. Шевченко.

У - чи - те - ся, бра-ты мо - и, ду-май-те, чи тай-те
и чу-жо - му на - у - чай-тесь йсво-го не - цу - рай-тесь.

2. Бо кто матѣрь забываетъ, 3. Свои дѣти — якъ чужіи.
Того Богъ караетъ, И немае злому
Чужѣ люде цураются, На всей землѣ безконечной
Въ хату не пускають. Веселого дому.

30. Мои молоденьки лѣта.

Средно-скоро. Народна.

Мо-и мо-ло-день-ки лѣ-та, не-у-жи-ли се-го свѣ-та,
не у-жи-ли ничъ доб-ро-го, только жа - лю ве-ли-ко-го.

2. Плачуть мои чорни очи
Яко во день и во ночи
Плачуть они не маленько
Бо имъ жити есть тяженько.

3. Зъ сего свѣта мушу ити
Бо не могу такъ тужити
Лѣпше въ чорной земли гнити,
Якъ подъ солнцемъ смутно жити.

Pěsny Podkarpatských Rusynov. Čast' I. / sostavyv Stepan Andreevyč Fencyk. — V Pražě : nakladom Deržavnogo yzdatel'stva, 1921. — 1 zpěvník (23 stran) ; 22 cm

Пѣсни Подкарпатскихъ Русиновъ. Часть I., составивъ Степанъ Андреевичъ Фенцикъ. — В Празѣ : Накладомъ Державного издательства, 1921

Určeno pro školní výuku. Obsahuje lidové písně podkarpatských Rusínů včetně písní duchovních, dále dvě písně O. Duchnovyče (Hymn Podkarpatských Rusynov; Ja Rusyn byl), zhudebněnou báseň T. Ševčenka (Učytesja, bratý moy...) a píseň A. Vološyna a S. Fencyka (Rodnoe selo...).

V 1056/1V1

ABA012

<https://kramerius.npmk.gov.cz/uuid/uuid:4e0f20df-985f-4914-953a-2ec9be70a985>

<https://katalog.npmk.gov.cz/records/5e0251f6-dc77-4e55-8985-934e80393de3>

ПОДКАРПАТСЬКІ КАЗКИ

ЗОБРАВ И ВПОРЯДУВАВ
ГРЕНДЖА-ДОНСЬКИЙ.

ПОДКАРПАТСЬКІ КАЗКИ

Зібрав и впорядкував ГРЕНДЖА-ДОНСЬКИЙ

Образки нарисовав Микола Бутович

Державне видавництво в Празь • 1937

»Ты нещаснику, що ты наробив? Ты воли и вѣз понищив менѣ,« сказав йому газда, а вѣн и вѣд-повѣв:

»Вы ж самѣ казали, щоб я запряг воли, пошов по дрова и обернув. От, я и обернув колесами догоры.

»Та я тобѣ казав, щоб ты вѣз обернув, а не перевернув!« сказав сердито господар. Зловив Михася и захав у порожню бочку. Потѣм положив на бочку покрышку, залишивши тѣлько дѣрку на повѣтря. Далѣ, взяв на плечѣ, вѣднѣс и кинув у воду.

Плыве бочка водою, плыве, доплыла до берега и стала на зарѣнку. Надѣйшла туды лисиця и почала бочку обнюхувати. Дѣрка в бочкѣ була досить велика, Михась выпхав руку, зловив лисицю за хвѣст и мѣцно тримав. Лисиця перестрашилась и почала втѣкати. Бочка розбилась, а Михась, тримаючи лисицю за хвѣст, може й тепер бѣжитъ за лисицею, як не пустив.

Чарѣвный кѣнь.
(Казка шѣстьнадцята.)

Було де не було, далеко за семою горою, де коты сало важили, а собаки на сторожѣ стояли, жив дѣд та баба та було в них три сыны. Старшому було имя Локоть, середущому Голѣнка, найменшого

84

Pôdkarpats'kě kazky / zôbrav y vporjadkuvav Grendža-Dons'kyj ; obrazky narysuvav Mykola Butovyč. — V

Pražě : Deržavne vydavnyctvo, 1937. — 147 stran : ilustrace ; 21 cm

Пôдкарпатськѣ казки зôбрав и впорядкував Гренджа-Донський ; образки нарисовав Микола

Бутович. — В Празь : Державне видавництво, 1937

Sbírka 20 pohádek Podkarpatské Rusi s uvedením jmen a místa původu jejich sběratelů.

II 1299V1

ABA012

<https://kramerius.npmk.gov.cz/uuid/uuid:85be53cf-0583-4972-a9b3-b71c98883705>

<https://katalog.npmk.gov.cz/records/3cc42e45-0215-4069-b2de-65326ea5ec85>

ПРИРУЧНИК ГИМНАСТИЧНЫХ УПРАЖНЕНІЙ ДЛЯ УЧИТЕЛЕЙ НАРОДНЫХ ШКОЛ ПОДКАРПАТСКОЊ РУСИ.

НАПИСАВ:

КАРЛО КАСАЛИЦКІЙ
ПРЕПОДАВАТЕЛЬ ГИМНАСТИКИ
ДЕРЖ. РЕАЛ. ГИМН. В БЕРЕГОВЪ.

ДОПУЩЕНО ШКОЛЬНЫМ ОДДѢЛОМ ЦИВИЛЬНОЊ УПРАВЫ ПОДК.
РУСИ ЯК ПОМОЧНА КНИГА ДЛЯ УЧИТЕЛЬСКИХ СЕМИНАРІЙ.

ВЫДАВ: КАРЛО КАСАЛИЦКІЙ В БЕРЕГОВЪ
КНИГОПЕЧАТНЯ ЮЛІА ФЕЛДЕШІА В УЖГОРОДЪ, 1922.

Цѣна 15 Кч.

I. Школьный рок.

Година	Порядкови упражнения 10 мин.	Сполечни упражнения 15 мин.	Игры 15 мин.	Успок. упражн. 5 мин.
1	Програма становлена для I. школьного рока пробираеся систематично. (Позор, спочинь, наступѣть в ряд, розходись, перемѣна ряда в заступ или на оборот поворотом, закрыт, поход заступом около салы, заточѣть в круг за учителем, поход в кругу и заставити.) Поход робитъся не одинаким кроком, але до такту.	Вольни	Всѣ сполечни упражненія робиме таким способом, чтобы представляли работы ремесленников и подобны дѣточи игры из спѣвом и без спѣва. Умѣренный бѣг на мѣстѣ, вперед 1 мин. Скорый на 15 ш. Поход. 3 кп.	Успок. при котрех прийдуть движеня легких в дѣйство и спѣв.
2		Тычки		
3		Вольни		
4		Разнообразни		
5		Вольни		
6		Пирамиды		
7		Тычки		
8		Вольни		
9		Одпоры		
10		Разнообразни		
11		Вольни		
12		Тычки		
13		Пирамиды		
14		Вольни		
15		Перетяги		
16		Вольни		

Поправни упражненія в I. шк. роцѣ.

Умѣренѣ движеня рук, требуючи розвой грудей приключенем упражненій легких.

Pryručnyk hymnastyčnych upraŕženij dlja učytelej narodnych škol Podkarpatskoŕ Rusy / napysav: Karlo Kasalyckij. — V Berehově : Karlo Kasalyckij, 1922. — 179 stran ; 18 cm
Приручник гимнастичных упражненій для учителей народных школ Подкарпатскоѣ Руси / написав Карло Касалицкій. — В Береговѣ : Карло Касалицкій, 1922
V úvodu příručky seznamuje autor s cíli tělesné výchovy ve škole a stručně se věnuje historii tělesných cvičení počínaje starověkými civilizacemi, blíže pak historii tělesné výchovy a sportu v Československu. Následují návody na jednotlivé druhy tělesných cvičení, jak prostných, tak s náčiním a na nářadí, plavání a různé sportovní hry. V tabulkách je uveden přehled tělesných cvičení s doporučením pro jednotlivé ročníky.

I 4228V1
ABA012

<https://katalog.npmk.gov.cz/records/fb625b3c-cfcc-42ba-bc50-9e6f7cda48f3>

<https://kramerius.npmk.gov.cz/uuid/uuid:6be62af4-5a2b-4e03-900b-808be65e2400>

с 7377.

М. Храпко

**ОБСЛѢДУВАНЯ
ДѢТЕЙ В ШКОЛѢ**

1933
СЕВЛЮШ

НАКЛАДОМ АДОЛФА БАРТОША
окружного шкѣльного инспектора в Севлюши

Первое издание

М. ХРАПКО

**ОБСЛѢДУВАНЯ
ДѢТЕЙ В ШКОЛѢ**

194187

Altertsart ist ein psychologisches
und pädagogisches Problem.
Schretzenmayr.

Obslěduvanja dětej v školě / M. Chrapko. — Sevljuš : nákladem Adolfa Bartoše, 1933. — 66 stran : ilustrace,
formuláře ; 23 cm

Обслѣдуваня дѣтей в школѢ / М. Храпко

Autor nejprve seznamuje s pojetím experimentální pedopsychologie a jejími průkopníky a dále se zabývá metodami pedopsychologie a jejími aspekty ve školním prostředí. Upozorňuje na terminologické problémy, jež vyvstávaly při psaní publikace v souvislosti s neexistencí či neustáleností termínů z oblasti pedopsychologie v prostředí Podkarpatské Rusi a jejího jazyka. Přiložen je dotazník pro posouzení tělesných a duševních schopností žáka i vzor pro jeho vyplnění.

II 9787/1V1
ABA012

<https://kramerius5.nkp.cz/uuid/uuid:bddffbb0-b5f3-4f71-99ea-e8d8af5432c4>
<https://katalog.npmk.gov.cz/records/c2f98862-b9ab-4fd0-8a3c-d6afa25a4fd6>

1933
Севлюш

41

Мова підкарпаторуських підручників

трі мовно-культурні напрями

відповідно до мовних та політичних преференцій авторів

- український (малоросійський)
- русинський автохтоний
- російський (великоросійський)

неоднозначні вирази в назвах підручників

- карпаторусські/и/й: *«Карпаторусській буквар»*
- подкарпаторусські/и/й: *«Азбука для I. пост. р. підкарпато-руських народних шкіл»*
- руські/и/й: *«Руська читанка»*

Спільною рисою підкарпаторуських підручників є вживання

історичного етимологічного правопису

Мета бібліографічних показчиків історичних українік із фонду НПМБ

- зробити внесок до реєстрів книжкової продукції та періодичних видань, випущених видавничими осередками поза межами України
- віднести педагогічні україніки до відповідного історичного контексту чехословацької педагогіки

Дякую за увагу

petiskova@nprmk.cz

**NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO**